

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΕΚΦΡΑΣΗ- ΕΚΘΕΣΗ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Ο διάλογος

«...Πλαστήκαμε για να μην είμαστε μονάχοι. Για τούτο η καρδιά μας ασταμάτητα διψά για τους άλλους. Χωρίς το διάλογο των υπάρξεων μας η ζωή φαίνεται αδειανή, ερημωμένη, αδικαιολόγητη. Ζούμε και πλησιάζουμε τους άλλους χρησιμοποιώντας αυτό το μέγιστο δώρημα που αποθέωσαν οι αρχαίοι Έλληνες: το διάλογο. Αν δεν είχαμε φωνή, αν δεν ξέραμε να μιλάμε, και μάλιστα την ίδια γλώσσα, αν δε χρησιμοποιούσαμε τις λέξεις με την ίδια έννοια, τότε δε θα μπορούσαμε τελικά να κερδίσουμε τους άλλους και να αναπτύξουμε δεσμούς φιλίας και αγάπης.

Ο άλλος λοιπόν μας είναι απαραίτητος, γιατί ολοκληρώνει τον εαυτό μας, ολοκληρώνει το βίο μας και κάνει να βλαστήσει στον κόσμο μας ο διάλογος. Ο διάλογος δεν είναι μονάχα ανταλλαγή σκέψεων. Είναι κι ανταλλαγή καρδιών. Αυτό είναι το μεγάλο μυστικό της ανθρώπινης ζωής.

Μας χρειάζεται ο άλλος προκειμένου να αναπτυχθεί στη ζωής μας ο διάλογος. Αλλά μας χρειάζεται ελεύθερος, αδέσμευτος, άνθρωπος αυτεξούσιος και ακέραιος, που θα έρθει να συναντήσει εμάς, αν είμαστε αληθινά αυτεξούσιοι και ακέραιοι στην ανθρωπιά μας. Διάλογος ανάμεσα σε σκλάβους δεν είναι δυνατό να αναπτυχθεί, παρά μονάχα για να θρέψει τον καημό της ελευθερίας.

Ο διάλογος ο αληθινός είναι έργο της ελευθερίας, έργο γενναίο, ειλικρινέστατο και μέσα από αυτό το θαυμαστό ηθικό κλίμα ξεπήδησε στον ευλογημένο αυτόν τόπο που ζούμε ένα παράδοξο, σπανιότατο γλωσσικό φαινόμενο: ο δυϊκός αριθμός. Ο δυϊκός αριθμός, πλάι στον ενικό που μιλάει για το ένα και τον πληθυντικό που αναφέρεται στα πολλά, έχει και βαθιά ηθική αξία: φανερώνει το ελεύθερο κι αρμονικό συνταίριασμα δύο ανθρωπίνων υπάρξεων, τη λαχτάρα τους να αλληλογνωριστούν, να αλληλοφωτιστούν να γεμίσουν τη μοναξιά τους, να ευρύνουν την καρδιά και τη ζωή τους ολόκληρη, να

δημιουργήσουν πολιτισμό. Ο πολιτισμός αρχίζει από τη βεβαίωση του Εγώ και του Συ, από τη συνειδητοποίηση ότι υπάρχουμε εμείς, αλλά υπάρχει και ο άλλος, ο πλαϊνός μας. Χωρίς αυτόν τον άλλο, και η ζωή μας και η πλάση ολόκληρη θα ήταν μια τρομερή ερημιά.

Εκείνοι που παίρνουν την ευθύνη – ευθύνη βαριά και κρίσιμη να εξωτερικεύσουν γράφοντας τους στοχασμούς και τα συναισθήματα τους, ξέρουν πολύ καλά τι μεγάλη σημασία έχει για την ανθρώπινη ζωή, και την προσωπική και την κοινωνική ο διάλογος. Ξέρουν ακόμη καλύτερα πως αυτός ο διάλογος, ως κατάκτηση του ελεύθερου κι επομένως πολιτισμένου ανθρώπου, βρίσκεται σήμερα σε κίνδυνο. Γιατί αυτός ο ίδιος ο πολιτισμός βρίσκεται σήμερα σε μεγάλη κρίση. Ίσως αυτό να μας φαίνεται παράδοξο. Ζούμε σ' έναν κόσμο όπου η τεχνική με τα επιτεύγματα της θριαμβεύει, όπου η καθημερινή ζωή, τουλάχιστο στις εξωτερικές της συνθήκες, γίνεται όλο και πιο εύκολη, σ' έναν κόσμο που προοδεύει με μεγάλες δρασκελιές, που πάει να κατακτήσει το Διάστημα.

Αλλά ο πολιτισμός είναι μια ζωντανή πραγματικότητα του εσωτερικού ανθρώπου, της ψυχής του, είναι ακόμη μια κατάσταση δυναμική της καρδιάς του, ένας γενικός ηθικός τόνος στο βίο του ολοκληρω. Είναι γέννημα διαλόγου.

Κ. Ε. Τσιρόπουλος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε της περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις

Μονάδες 25

B.1. «(Ο πολιτισμός) είναι γέννημα διαλόγου»

Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο (περίπου 80 λέξεων) την άποψη που διατυπώνει ο συγγραφέας στην παραπάνω περίοδο χρησιμοποιώντας δικά σας παραδείγματα.

Μονάδες 9

B.2. Να αναφέρετε μέσα από το κείμενο τρία παραδείγματα ποιητικής χρήσης της γλώσσας

Μονάδες 6

Β. 3. Να επισημάνετε το είδος του συλλογισμού που ακολουθεί και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας:

- Ο δυϊκός αριθμός φανερώνει μια ειδική ευαισθησία προς την αρμονική συνύπαρξη των δύο
- Ο δυϊκός αριθμός είναι γέννημα της αρχαίας ελληνικής γραμματικής
- Άρα η αρχαία ελληνική γλώσσα είχε συλλάβει την ειδική σημασία της αρμονικής συνύπαρξης των δύο

Μονάδες 8

Β. 4. **αποθέωσαν, διάλογος, ασταμάτητος**: ετυμολογήστε τις λέξεις και από το β' συνθετικό της καθεμιάς σχηματίστε μια νέα σύνθετη λέξη

Μονάδες 6

Β. 5. Να δώσετε για την καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου μια συνώνυμη: ασταμάτητα, πλησιάζουμε, έργο, φανερώνει, στοχασμούς, δρασκελιές

Μονάδες 6

Γ. Αναμφίβολα ο διάλογος παίζει σημαντικό ρόλο στην καθημερινή μας ζωή. Ένας χώρος στον οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντική η λειτουργία του είναι η σχολική τάξη. Σκεφθείτε τα οφέλη του διαλόγου στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και αναπτύξτε τα σε ένα κείμενο 400 περίπου λέξεων.

Μονάδες 40

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

ΟΙ ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΘΑ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΜΑΣ

www.apolito.gr

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. Το κείμενο πραγματεύεται την αξία του διαλόγου, τόσο προσωπική όσο και κοινωνική. Ο διάλογος, τονίζεται κατ' αρχάς, είναι σύμφυτος με την ανθρώπινη φύση, μια φύση εξ' ορισμού κοινωνική. Χάρη σε αυτόν οι άνθρωποι είναι σε θέση να συνδεθούν πνευματικά και συναισθηματικά με τους γύρω τους και έτσι ολοκληρώνονται σαν άτομα, με την προϋπόθεση βέβαια να υπάρχει καθεστώς ελευθερίας. Μέσα σε ένα τέτοιο μόνο κλίμα ανθεί ο διάλογος και κατ' επέκταση και ο ίδιος ο πολιτισμός. Έτσι, σήμερα που δυστυχώς ο διάλογος βρίσκεται σε κρίση, είναι σε κρίση και ο πολιτισμός.

Β.1. Ο πολιτισμός είναι γέννημα διαλόγου. Όλες οι μορφές της τέχνης προκύπτουν από την επιθυμία επικοινωνίας και το διάλογο ενός καλλιτέχνη με τον κόσμο. Ο συγγραφέας για παράδειγμα ζει μέσα στην κοινωνία και διαλέγεται με τους ανθρώπους της και τα αποτελέσματα του διαλόγου αυτού τα κάνει μυθιστόρημα, νουβέλα, ποίημα. Αλλά και ο ζωγράφος αυτό αποτυπώνει στον καμβά. Έτσι, όλες οι εκφάνσεις του πολιτισμού προϋποθέτουν την ουσιαστική επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους μιας κοινωνίας.

Β.2. Παραδείγματα Ποιητικής χρήσης της γλώσσας

« η καρδιά μας διψά », « κάνει να βλαστήσει ο διάλογος », « να αλληλοφωτιστούν, να γεμίσουν τη μοναξιά τους »

Β.3.

Ο συλλογισμός είναι επαγωγικός καθώς, σε σχέση με τις προκείμενες προτάσεις («Ο δυϊκός αριθμός είναι ...» & «Ο δυϊκός αριθμός φανερώνει...»), το συμπέρασμα εκφράζει κάτι γενικό («Άρα η αρχαία ελληνική γλώσσα είχε συλλάβει την ειδική σημασία της αρμονικής συνύπαρξης των δύο»).

Η πορεία δηλαδή της σκέψης κατευθύνεται από το ειδικό στο γενικό.

B.4.

αποθέωσαν: [<από + θεός]. Σύνθετη από το β' συνθετικό: θεάρεστος

διάλογος: [<δια + λέγω]. Σύνθετη: λογοκλοπή

ασταμάτητος: [<α(στερ.) + σταματώ]. Σύνθετη: απόσταση

B.5.

ασταμάτητα = συνεχώς, αδιάκοπα

φανερώνει = αποκαλύπτει

πλησιάζουμε = προσεγγίζουμε

στοχασμούς = σκέψεις

έργο = προϊόν

δρασκελιές = βήματα

Γ. Σημασία του διαλόγου στη σχολική τάξη

❖ Προωθεί την ίδια την εκπαιδευτική διδασκαλία

■ κεντρίζεται το ενδιαφέρον των παιδιών κι έτσι μαθαίνουν ευκολότερα

■ βιωματική μάθηση: τα παιδιά ανακαλύπτουν μόνα τους τη γνώση μέσω του διαλόγου και η γνώση αυτή συγκρατείται για περισσότερο καιρό στη μνήμη

■ ανατροφοδότηση για τον εκπαιδευτικό: μέσα από το διάλογο είναι εύκολο να δει τα σημεία που δεν κατανοήθηκαν και να βελτιώσει το πλάνο διδασκαλίας του

❖ Τα παιδιά ασκούνται στις αρετές του δημοκρατικού διαλόγου, πράγμα πολύ σημαντικό για την ενήλικη ζωή τους → διαλλακτικότητα, ανεκτικότητα, ανοιχτό πνεύμα

❖ Ανάπτυξη κριτικής σκέψης με τη διαλογική αναζήτηση της αλήθειας και τον έλεγχο της κάθε άποψης

❖ Βελτίωση σχέσεων δασκάλου-μαθητή αλλά και μαθητών μεταξύ τους, καλύτερο κλίμα στην τάξη

■ ο δάσκαλος παύει να είναι η αυθεντία της τάξης, έρχεται πλησιέστερα προς τα παιδιά